

สถาบันส่งเสริมการสอนวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

คำตอบและแนวการตอบ
แบบทดสอบวัดการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

ระดับมัธยมศึกษาตอนปลาย ประจำปีการศึกษา 2562

สถานการณ์ที่ 1 : ค่า pH

ในสารละลายกรดหรือเบสที่มีน้ำเป็นตัวทำละลาย จะมีทั้งไฮโดรเนียมไอออน (H_3O^+) และไฮดรอกไซด์ไอออน (OH^-) อยู่ในปริมาณที่แตกต่างกัน จึงสามารถใช้ความเข้มข้นของ H_3O^+ หรือ OH^- ในสารละลายเป็นเกณฑ์บอกความเป็นกรด-เบสของสารละลายได้

น้ำบริสุทธิ์มีสมบัติเป็นกลาง มีผลคูณของความเข้มข้นของ H_3O^+ กับ OH^- เป็นค่าคงที่ ซึ่งเรียกว่า ค่าคงที่การแตกตัวของน้ำ โดยน้ำบริสุทธิ์ที่อุณหภูมิ 25°C มีค่าคงที่การแตกตัวของน้ำเท่ากับ $1.0 \times 10^{-14} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$

ต่อมา นักวิทยาศาสตร์ชาวสวีเดนชื่อซอเรนเซน ได้เสนอสเกลวัดค่าความเป็นกรด-เบส ที่เรียกว่า pH (power of hydrogen ions) โดยเปลี่ยนค่าความเข้มข้นของ H_3O^+ ให้อยู่ในรูปที่ใช้งานสะดวกมากขึ้น ซึ่งค่า pH ได้มาจากการหาค่า $\log$ ของความเข้มข้นของ H_3O^+ (mol/dm^3) แล้วคูณด้วย -1

คำถามที่ 1

(2 คะแนน)

นักเรียนคนหนึ่งวัดค่า pH ของสารละลาย A และ B ที่อุณหภูมิ 25 °C ได้เป็น 4.3 และ 7.3 ตามลำดับ จากนั้นนำค่า pH ที่ได้ มาคำนวณหาความเข้มข้นของ H_3O^+ และ OH^- ได้ดังตาราง

สารละลาย	ค่า pH	ความเข้มข้น (mol/dm^3)	
		H_3O^+	OH^-
A	4.3	5×10^{-5}	2×10^{-11}
B	7.3	2×10^{-8}	5×10^{-7}

(กำหนดให้ใช้ $\log 2 = 0.3$ และ $\log 5 = 0.7$)

เมื่อตรวจสอบข้อมูลในตาราง พบว่า มีข้อมูลจากการคำนวณความเข้มข้นบางส่วนผิดพลาด
จงระบุว่า ข้อมูลที่ได้จากการคำนวณในแต่ละข้อต่อไปนี้ ถูกต้องหรือไม่ถูกต้อง

ข้อมูลที่ได้จากการคำนวณ	ถูกต้อง หรือ ไม่ถูกต้อง
1.1 ความเข้มข้น H_3O^+ ของสารละลาย A	ถูกต้อง / ไม่ถูกต้อง
1.2 ความเข้มข้น OH^- ของสารละลาย A	ถูกต้อง / ไม่ถูกต้อง
1.3 ความเข้มข้น H_3O^+ ของสารละลาย B	ถูกต้อง / ไม่ถูกต้อง
1.4 ความเข้มข้น OH^- ของสารละลาย B	ถูกต้อง / ไม่ถูกต้อง

เฉลย 1.1 ถูกต้อง 1.2 ไม่ถูกต้อง 1.3 ไม่ถูกต้อง 1.4 ไม่ถูกต้อง

องค์ประกอบของข้อสอบตามกรอบการวัดการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

จุดประสงค์ของคำถาม

- พิจารณาข้อมูลจากสถานการณ์ คำนวณโดยใช้สมบัติของลอการิทึม

แล้ววิเคราะห์เพื่อหาคำตอบ

ความสามารถ

- การเชื่อมโยงความรู้
ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์ ในการแก้ปัญหาสถานการณ์ที่เกี่ยวข้องกับวิชาเคมี

ความรู้ที่ใช้ในการทำข้อสอบ

- คณิตศาสตร์ เรื่อง ลอการิทึม

คำถามที่ 2

(2 คะแนน)

กำหนดให้ C แทน ความเข้มข้น H_3O^+ (mol/dm^3) ของสารละลายที่อุณหภูมิ 25°C

D แทน ความเข้มข้น OH^- (mol/dm^3) ของสารละลายที่อุณหภูมิ 25°C

จากความสัมพันธ์ของค่า pH และความเข้มข้น H_3O^+ และ OH^- ของสารละลาย

จงแสดงว่า $\text{pH} = \log D + 14$

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

.....

เฉลย เขียนความสัมพันธ์และใช้สมบัติของ log และแสดงการพิสูจน์จนได้ข้อสรุปที่ถูกต้อง เช่น

เนื่องจาก ค่าคงที่การแตกตัวของน้ำที่อุณหภูมิ 25°C มีค่าเท่ากับ $1.0 \times 10^{-14} \text{ mol}^2/\text{dm}^6$

จะได้ว่า $C \times D = 1.0 \times 10^{-14}$

นั่นคือ $C = \frac{1 \times 10^{-14}}{D}$

จากข้อมูล หาค่า pH ของสารละลายที่อุณหภูมิ 25°C จากความเข้มข้น H_3O^+ ของสารละลาย

ได้จากสูตร $\text{pH} = \log C \times (-1)$

$$= -(\log \frac{1 \times 10^{-14}}{D})$$

$$= -(\log 1 \times 10^{-14} - \log D)$$

$$= -[(\log 1 + \log 10^{-14}) - \log D]$$

$$= -[(0 - 14) - \log D]$$

$$= -(-14 - \log D)$$

$$= 14 + \log D$$

$$= \log D + 14$$

ดังนั้น $\text{pH} = \log D + 14$

องค์ประกอบของข้อสอบตามกรอบการวัดการรู้เรื่องวิทยาศาสตร์และคณิตศาสตร์

จุดประสงค์ของคำถาม

พิจารณาข้อมูลจากสถานการณ์แล้วมาวิเคราะห์เพื่อหาคำตอบ

ความสามารถ

- การคิดอย่างมีวิจารณญาณ

ใช้ความรู้ทางคณิตศาสตร์พิสูจน์จนได้ข้อสรุปเพื่อยืนยันความถูกต้องของข้อสรุปที่กำหนดให้

ความรู้ที่ใช้ในการทำข้อสอบ

- คณิตศาสตร์ เรื่อง ลอการิทึม และฟังก์ชัน